

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/638)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1144/3370

7.8.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 23.7.1997 tarihinde kararlaştırılan "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Temel hak ve özgürlüklerden olan, Anayasa ve yasalarla güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının özgür bir ortamda Anayasa ve kanunlarda belirtilen esaslar çerçevesinde kullanılması kamu düzeni ve güvenliği açısından önem arz etmektedir.

Kanunlar çerçevesinde düzenlenen toplantı ve gösterilerde, yasadışı unsurların, varlıklarını gösterebilmek ve propagandalarını sürdürebilmek için örgüte ait amblem veya işaretleri taşıyarak veya bu işaret ve amblemleri taşıyan bezleri maske şeklinde kullanarak veya örgüt bayrağı renklerini içeren kumaşlardan giysiler giyerek, renkli bantları kafaya veya kola bağlamak suretiyle toplantı ve gösterileri illegal örgütlerin bir gövde gösterisi haline dönüştürmek suretiyle kanunî bir hakkın kullanımını engellemekte oldukları görülmektedir.

Toplantı ve gösterilerin yapılması sırasında kanunların suç saydığı fiillerin işlenmesinin düzenleme kurulu, hükümet komiseri ve güvenlik güçleri marifetiyle men edilmesi ve faileri hakkında işlem yapılması kanunlarda düzenlenmiş bulunmaktadır.

Ancak, toplantı ve gösterilerde inisiyatifin, niyet ve amacı belli kişi ve kuruluşların ideolojik ve örgütsel faaliyetlerine bırakılmayacağı gibi, temel hak ve özgürlüklerin arkasına sığınan art niyetli unsurların bu hakları kötüye kullanmalarını da önlemek gerektiği açıktır. Ayrıca, sözkonusu amblem, işaret ve örgütsel renkleri taşıyan bantların Kanunda açıkça belirtilmesi, düzenleme kurullarının dikkatini çekmek ve toplantı ve gösterilerin yasadışı hale dönüşmemesinde daha dikkatli olmaları ve olumsuzlukları önlemeleri amacıyla 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 23 üncü maddesinin (b) bendinin değiştirilmesi uygun görülmüştür.

Tasarı, bu amaçla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Kanunlar çerçevesinde düzenlenen toplantı ve gösterilerde, yasadışı unsurların, varlıklarını gösterebilmek ve propagandalarını sürdürebilmek için örgüte ait amblem veya işaretleri taşıyarak veya bunları taşıyan bezleri maske şeklinde kullanarak ya da örgüt bayrağı renklerini

içeren kumaşlardan giysiler giyerek, renkli bantları kafaya veya kola bağlayarak toplantı ve gösterileri illegal örgütlerin bir gövde gösterisi haline dönüştürmek suretiyle yasal bir hakkın kullanımını engellemek istedikleri bilinmektedir.

Toplantı ve gösterilerde inisiyatifin, kötünietli kişi ve kuruluşlara bırakılmaması amacıyla, art niyetli unsurların hak ve özgürlüklerin arkasına sığınarak, bu hakları kötüye kullanmasını önlemek gerektiği değerlendirilmiştir. Ayrıca, söz konusu amblem, işaret ve örgütsel renkleri taşıyan bantların Kanunda açıkça belirtilmesi suretiyle düzenleme kurullarının toplantı ve gösterilerin kanunsuz hale dönüşmemesinde daha dikkatli olmaları ve olumsuzlukları önlemeleri amaçlanmış ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürütüşleri Kanununun 23 üncü maddesinin (b) bendinin değiştirilmesi uygun görülmüştür.

Madde 2. – Yürürlük hükmüdür.

Madde 3. – Yürütme hükmüdür.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

15.8.1997

Esas No. : 1/638

Karar No. : 50

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak 7.8.1997 tarihinde Bakanlar Kurulunca Başkanlığınıza sunulan "Toplantı ve Gösteri Yürütüşleri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" Başkanlığınızca 2.8.1997 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiş ve Komisyonumuz, 14.8.1997 tarihli 29 uncu toplantısında Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıkları temsilcilerinin de katılımıyla sözkonusu Tasarırı inceleyip görüşmüştür.

Tasarı, 6.10.1983 tarih ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürütüşleri Kanununun 23 üncü maddesinin (b) bendinde değişiklik öngörmektedir. Mevcut düzenlemede, çeşitli araç ve gereçleri (ateşli silah, patlayıcı madde, kesici, delici aletler, zehirler vs.) kullanarak, suç niteliğinde sloganlar kullanarak veya bunları ses cihazları ile yayınlayarak toplantılar veya gösteri yürütüşleri yapmak yasaklanmaktadır. Uygulamada, özellikle yasadışı örgütler tarafından örgüte ait amblem ve işaretlerin taşındığı; bu amblemleri taşıyan bezlerin maske olarak kullanıldığı, örgüt bayraklarının elbise yapılarak giyildiği, renkli bantların kafaya veya kola takılarak toplantı ve gösteri yapıldığı görülmektedir. Bu tür toplantılar ve gösteri yürütüşleri yasadışı örgütlerin gövde gösterisine dönüşmekte ve demokratik hakların kullanımının önünde bir engel haline gelmektedirler. Tasarıdaki düzenlemeyle bir taraftan bu tür toplantı ve gösteri yürütüşü yapanlara müdahale imkânı getirilmekte, diğer taraftan düzenleme kurullarına bu konuda hassas davranmaları gerektiği konusunda mesaj verilmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü ve gerekçesi uygun bulunmuş ve maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Tasarının 1 inci maddesi üzerinde yapılan görüşmeler sırasında, getirilen düzenlemenin, anayasal bir hak olan toplantı ve gösteri yürütüşü yapma hakkının kötüye kullanılmasını önlemek bakımından uygun olduğu belirtilmiştir. Ancak bazı Komisyon üyelerimiz, toplantılar ve gösteri yürütüşleri sırasında güvenlik güçleri tarafından bu hakkın kullanılmasının engellendiği; son zamanlarda basın mensuplarına karşı güvenlik güçleri tarafından sergilenen tutumun demokratik toplum düzeninin gerekleriyle bağdaşmadığı; bu nedenle, yasal düzenleme yoluyla güvenlik güçlerinin bu

tür tutum ve eylemlerinin yasaklanması gerektiği belirtilmiştir. Bu görüşteki Komisyon üyelerimiz hazırladıkları bir önergeyi Komisyon Başkanlığına sunmuşlardır. Söz konusu önergede yasal pankart ve afiş taşıyanlara, müzik yayınları yapanlara güvenlik güçleri tarafından fizikî güç uygulanamayacağı belirtilmektedir. Önergenin aleyhinde konuşan Komisyon üyelerimiz şu görüşleri dile getirmişlerdir :

- Bu tür olaylar güvenlik güçlerinin tümünü kapsamayan münferit olaylardır. İstisnâ nitelikteki bu olaylar nedeniyle bütün güvenlik güçlerini sınırlandıracak bir düzenleme yapmak doğru değildir.

- Kamu güvenlik ve düzenini sağlayan güvenlik güçlerinin hareket yeteneğini sınırlamak, kamu düzeninin sağlanmasında olumsuz sonuçlar doğuracaktır.

- Mevcut yasalarda, endişe edilen konulara ilişkin çeşitli önlemler yer almaktadır ve bu önlemler yeterlidir.

- Söz konusu önergede öngörülen değişikliğin yeri 23 üncü madde değildir; dolayısıyla önergenin kabul edilmesi kanun tekniği açısından sorunlar doğuracaktır.

Önerge üzerindeki bu görüşmelerden sonra oylamaya geçilmiş ve önerge oy çokluğu ile reddedilmiştir. Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Necati Çetinkaya</i>	<i>Hüsamettin Korkutata</i>
Konya	Bingöl
Sözcü	Üye
<i>Necmettin Dede</i>	<i>Mahmut Bozkurt</i>
Muş	Adıyaman
Üye	Üye
<i>Tamer Kanber</i>	<i>Şerif Çim</i>
Balıkesir	Bilecik
Üye	Üye
<i>Ahmet Uyanık</i>	<i>Adil Aşırım</i>
Çankırı	Iğdır
Üye	Üye
<i>Erdoğan Toprak</i>	<i>Ali Rıza Bodur</i>
İstanbul	İzmir
Üye	Muhalifim
Üye	Üye
<i>Kemal Albayrak</i>	<i>Yalçın Gürtan</i>
Kırıkkale	Samsun
Üye	Üye
<i>Maliki Ejder Arvas</i>	<i>Fethullah Erbaş</i>
Van	Van

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN
TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞLERİ KANUNUNUN BİR MADDESİNDE DEĞİ-
ŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. - 6.10.1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürütüşleri Kanununun 23 üncü maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"b) Ateşli silahlar veya patlayıcı maddeler veya her türlü kesici, delici aletler veya taş, sopa, demir ve lastik çubuklar, boğma teli veya zincir gibi bereleyici ve boğucu araçlar veya yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler veya her türlü sis, gaz ve benzeri maddeler ile suç işlemek amacıyla kurulmuş veya kurulduğu varsayılan örgütlere ait amblem ve işaret taşınarak veya bu işaret ve amblemleri üzerinde bulunduran üniformayı andırır giysiler giyilerek veya kimliklerini gizlemek amacıyla yüzlerini tamamen veya kısmen bez vesair unsurlarla örterek toplantı ve gösteri yürütüşlerine katılma ve kanunların suç saydığı nitelik taşıyan afiş, pankart, döviz, resim, levha, araç ve gereçler taşınarak veya bu nitelikte sloganlar söylenerek veya ses cihazları ile yayımlanarak,"

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Mesut Yılmaz

Başbakan

Başb. Yrd. ve Devlet Bak.

B. Ecevit

Devlet Bakanı

G. Taner

Devlet Bakanı

Y. Seçkiner

Devlet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Devlet Bakanı

R. Serdaroğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Gürel

Devlet Bakanı

Dr. İ. Çelebi

Devlet Bakanı

R. Şahin

Devlet Bakanı

C. Kavak

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

M. Batallı

İçişleri Bakanı

M. Başesgioğlu

Maliye Bakanı

Z. Temizel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Y. Topçu

Ulaştırma Bakanı

N. Menzir

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Prof. Dr. N. Çağın

Enerji ve Tabii Kayn. Bakanı

C. Ersüimer

Turizm Bakanı

İ. Gürdal

Çevre Bakanı

Dr. İ. Aykut

Başb. Yrd. ve Millî Sav. Bakanı

İ. Sezgin

Devlet Bakanı

H. Özkan

Devlet Bakanı V.

A. Andican

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı

M. Gürdere

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Andican

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

B. Kara

Devlet Bakanı

E. Aşık

Devlet Bakanı

H. Gemici

Adalet Bakanı

O. Sungurlu

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Millî Eğitim Bakanı

H. Uluğbay

Sağlık Bakanı

H. İ. Özsoy

Tarım ve Köyüşleri Bakanı

M. Taşar

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

İ. Talay

Orman Bakanı

E. Taranoğlu

**İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞLERİ KANUNUNUN BİR MADDESİNDE DEĞİ-
ŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI**

MADDE 1. – Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

